



TOM NAEGELS

SENTIMENT
MET KINDEREN

Tom Naegels is schrijver. Zijn column verschijnt elke zaterdag.

Dat tentenkamp aan Brussel Noord zal er nog een tijdje mogen blijven staan. Nu we voor het eerst sinds Sandra Kim een Europese wedstrijd gewonnen hebben – en dan nog tegen de Britten! Terwijl zij Johnny Logan gestuurd hadden! – is het ons toch welzeker gegund om ons van de echt belangrijke zaken enkele weken geen bal aan te trekken? Zeker als we die sowieso nogal hinderlijk vinden. Families met dertien kinderen, sommigen ervan baby's en peuters, die al dagen in het station overnachten? Elfhonderd asielzoekers die dakloos door Brussel zwerven?

Nah. Sentimentele stemmingmakerij. Laat ons debatteren over of en hoe Leterme het weer kan, of hij omwille van de sympathie best opnieuw een maagbloeding zou krijgen, of hij dan een boegbeeld kan zijn bij de volgende verkiezingen en of de andere partijen dat moeten beletten. Laat ons discussiëren over of de Walen zich niet eerst publiekelijk moeten distantiëren van *Le Soir*, of het team-De Croo niet kan verzwakt worden door minister Q te laten struikelen bij de regeringsshuffle en wat er gebeurt als madame *non* voor een keer ja zegt tegen het *peut-être* van meneer *pas-de-problème*, de slechtste minister aller tijden behalve voor de *Financial Times*, die er niets van kent. En tegen dan is het lente, en is het toch niet meer zo erg om op straat te slapen?

Praat met een Vlaming
over migranten,
en hij begint over zichzelf

Vergeef me mijn schijnbare bitterheid. Ik ben nog eens gaan kijken naar dat tentenkamp. Het mag niet, ik weet het. Er is één gouden regel voor wie redelijk en met gezond verstand over vluchtelingen wil schrijven: kom niet in hun buurt, spreek niet met hen, let vooral niet op hun kinderen. Blijf thuis, achter uw computer, lees de gazetten en denk: eigenlijk heeft iedereen een beetje gelijk, we moeten menselijk zijn maar we kunnen de hele wereld niet helpen, er is ook armoede in Vlaanderen waar niemand over spreekt, dat de Walen hun dikke villa's in de Rand dan maar openstellen voor die mensen als ze er zo'n compassie mee hebben en de ngo's mogen het zo sentimenteel niet spelen, door al die kinderen voor onze ogen te laten paraderen. Sentiment met kinderen, dat is goed voor andere kwesties. De zaak-Dutroux, oké. Neergemaaid verkeersdoden, zeker. Kankeronderzoek, uiteraard. Electrabel verkopen: het spreekt voor zich. Maar als kinderen gebruikt worden om ons immer sluimerende vermoeden te bevestigen dat er wordt samengespannen in Waalse villa's om de gewone Vlaming met een schuldgevoel op te zadelen dat hij niet heeft verdiend – ik herhaal met luide stem: dat hij niet heeft verdiend! – over een problematiek waar hij toch ook niets aan kan verhelpen, gelieve ze dan nú van ons scherm te halen. En het is toch knap, dat Herman die functie heeft? Die zouden ze hem toch niet gegeven hebben als wij allemaal racisten waren? Aha!

Ik heb deze week uw commentaren zitten lezen. Die op het forum, bij de artikels over dat tentenkamp. Ik weet dat het niet mag – voor *De Standaard* schrijven en dan dat forum lezen: het is alsof je bij Coldplay speelt, en vaststelt dat de zaal vol zit met fans van Slayer. Maar deze keer kon ik het niet laten. Boos dat u bent, zeg. Verontwaardigd. Ziedend, soms. En nooit omdat er gezinnen met kleine kinderen op straat moeten slapen. Nee: omdat die gezinnen onder uw aandacht gebracht zijn. Door ngo's die nochtans met uw belastinggeld betaald worden. En dat terwijl u twee weken geleden nog geld gegeven had aan ILIL. Dat zal ook de laatste keer geweest zijn. Terug naar de Congo, ratten!

Het bevestigt me in een bedenking die ik me al langer maak. Uiteindelijk gaat het in discussies over migratiekwesties – of het nu over illegalen gaat, over asielzoekers of over 'oudkomers' – zelden over de betrokkenen. Het gaat over ons. Praat met een Vlaming over migranten, en hij begint over zichzelf. Hij neemt het persoonlijk; het simpele aanbrengen van het onderwerp neemt hij persoonlijk. Hij wordt kwaad, omdat hij denkt dat hij beschuldigd wordt. Zelfs zonder dat er iemand beschuldigd wordt. En vanaf dan gaat het over die kwaadheid, over het ontbreken van het schuldgevoel. Alleen analyses die het schuldgevoel wegnemen, worden nog gedoogd. Van zodra een Vlaming ook maar denkt dat hij begrip moet opbrengen voor een niet-Vlaming met problemen, haakt hij af. Omdat hij die vraag om elementaire medemenselijkheid, verwacht met een aanklacht wegens racisme. Is het gek, dat onze politici in zo'n klimaat deze kwestie zo lang kunnen laten aanslepen? Lees mijn lippen: met de nieuwe shuffle in de regering, en alle profileringsdrang die daarmee zal gepaard gaan, staat dat kamp er volgende lente nog.

GOOGLE BOOKS ONDER DE LOEP

Vervult Google Books een maatschappelijke rol door onvindbare boeken van de vergetelheid te redden, of dient het louter om geld op te brengen voor Google?

Bibliotheek van Babel



ALAIN STROWEL

Wie? Advocaat en professor aan de FUSL en de HUB.

Wat? Google Books is meer dan een wereldwijde superbibliotheek.

Waarom? Google is een commercieel bedrijf, geen wetenschappelijke instelling.

'Toen we aankondigden dat de Bibliotheek alle boeken bevatte, was de eerste reactie er één van overweldigend geluk.' In *De Bibliotheek van Babel* evoeert schrijver Jorge Luis Borges op zijn manier de droom van een universele bibliotheek die alle kennis vergaart; een droom die reeds gekoesterd werd in het tijdperk van de Verlichting. Het internet heeft die droom nieuw leven ingeblazen: sinds het midden van de jaren negentig hebben verschillende digitale bibliotheken het licht gezien, waaronder het Internet Archive en de Internet Public Library. Al deze grootmoedige projecten worden nu echter overschaduw door Google Books.

Digitalisering van boeken en de minnelijke schikking (oktober 2008).

Eind 2004 kondigde Google een samenwerkingsverband aan met de grote Angelsaksische bibliotheken (zoals Harvard, New York Public Library en Oxford) teneinde hun kostbare collecties te digitaliseren. Sindsdien hebben een twintigtal bibliotheken, ook in België (Gent), Google de toestemming gegeven om hun boeken te digitaliseren. De uitgevers en auteurs van de zeven miljoen tot nu toe gescande boeken, vaak beschermd door het auteursrecht, werd evenwel niet om toestemming gevraagd. Vandaar dat de Author's Guild (die meer dan 8.000 auteurs verenigt) en de American Association of Publishers in 2005 een collectieve procedure, een *class action*, aanspannen voor schending van het auteursrecht. Op 28 oktober 2008 werd een voorlopige minnelijke schikking aangekondigd die het geschil moest beëindigen.

De overeenkomst laat Google toe om de digitalisering verder te zetten en gebruik van digitale boeken te verzilveren. Als tegenprestatie zal Google 45 miljoen Amerikaanse dollar betalen aan de rechthebbenden en meewerken aan de oprichting van een 'Register van de rechten van het Boek' dat de auteurs en uitgevers vertegenwoordigt en hun betaling verzekert. 63 procent van Googles inkomsten zal naar het Register gaan.

De critici en de nieuwe versie van de minnelijke schikking (november 2009).

Naast bibliotheken wereldwijd, hebben nu ook auteurs en uitgevers in Europa en China zich tegen het akkoord verzet. In de licht gewijzigde overeenkomst van 13 november 2009 werd gedeeltelijk rekening gehouden met de bezwaren van de rechthebbenden: de overeenkomst geldt alleen nog voor boeken uitgegeven in een aantal Engelstalige landen (de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada en Australië). Maar andere fundamentele bezwaren blijven bestaan. Zo zullen de gedigitaliseerde boeken alleen toegankelijk zijn voor bibliotheken en gebruikers in de Verenigde Staten; niet in Europa en de rest van de wereld. Amerikaans onderwijs en onderzoek worden dus duidelijk bevoorrecht.

De risico's van een commerciële shopping-mall?

Kan Google Books inderdaad vergeleken worden met de beroemde bibliotheek van het oude Alexandrië, zoals Sergey Brin, één van de oprichters van Google, het verwoordt? Zeker, Google Books biedt een 'boekencollectie' aan waarbij de boekenkasten vervangen zijn door webpagina's. Ongetwijfeld zal de massale scanning door Google oude waardevolle boeken, die het gevaar lopen de tand des tijds niet te doorstaan of – letterlijk – in rook op te gaan, vrijwaren voor het nageslacht. Zo geeft Google Books de boeken 'nieuw leven'. Maar ook het digitale leven is niet eeuwig. Ten eerste brengen de digitale formaten toegankelijkheidsproblemen met zich mee. Bovendien kan Google, als commercieel bedrijf, eenvoudigweg besluiten het Google Books-project stop te zetten. Van vandaag op morgen, geen toegang meer. Dit risico onderscheidt het Google-project duidelijk van openbare bibliotheken. Bovendien garandeert niets in het akkoord de kosteloosheid of de 'laagste prijs'. Zoals elk commercieel bedrijf wil Google uiteraard in de eerste plaats zijn winst maximaliseren. En ernstige concurrenten zijn er niet.

Google kan het
hele project van
vandaag op morgen
stopzetten

Het valt dus te verwachten dat deze boekencollectie niet als een 'tempel van kennis' gekoesterd zal worden, maar als een waardevolle mijn ontgonnen zal worden: reclamebanners en links zullen welig tieren in de boekenmarges; een invasie die op de koop toe gepaard gaat met de inzameling van persoonlijke gegevens van de digitale lezer. Het risico is dus reëel dat deze minnelijke schikking 'de wetenschappelijke bibliotheken zal veranderen in grote shoppingmalls', zoals de econoom Paul Samuelson vreest.

Een shoppingmall ondersteund door een machtige zoekmachine.

Door de band met de machtige zoekmachine bevindt Google Books, ook bekend als Google Book Search, zich in het epicentrum van het Google-bedrijf, dat de missie heeft 'alle wereldinformatie te organiseren met als doel deze voor allen toegankelijk en nuttig te maken.' De aantrekkingskracht die Google Books nu al uitoefent in vergelijking met andere online opslagruimtes vloeit voort uit de sterkte van diens zoekmodules. Google beslist welke inhoud in het wereldwijde uitstalraam van Google Books wordt uitgestald en welke boeken tot vergetelheid gedoemd worden.

Misschien volgt na het 'overweldigende geluk' bij de aankondiging van de universele bibliotheek dus een 'buitensporige depressie', zoals Borges het reeds aankondigde in zijn kortverhaal. 'De zekerheid dat enkele boekenplanken (...) kostbare boeken bewaarden, en dat deze kostbare boeken ontoegankelijk waren, was bijna ondraaglijk.'

Met dank aan de Universitaire Stichting die op 19 november een studiedag over dit onderwerp hield.

ONLINE
www.universitairstichting.be